

Afgørelser – Reg. nr.: 04866.00

Fredningen vedrører: Hvidmosen - Afvist

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet   04-07-1969

Fredningsnævnet   17-10-1968

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET >

IKKE FREDET
INDHOLDSFORTEGNELSE

- Kendelse af 4/7 1969 [ofu - 2000/68] om stadfæstelse af
- Kendelse af 17/10 1968 [næuv - 158/68] om ikke at frede.

661 HOLSTEBRO
651 AVLUM-HADERUP

1115 II NØ

MATRIKELFORTEGNELSE

(ajour pr. 26/4 1968)

~~Fredningen~~ omfatter (helt eller delvis) følgende matrikelnumre:

1^c, 1^z, 1^æ, 1^{2b}, 1^{2c}, 1^{2t}, 1^{2g}, 1^{2h}, 1²ⁱ, 1^{2k}, 1^{2l}, 1^{2m}, 1²ⁿ,
1^{2o}, 1^{2p}, 1^{2r}, 1^{2s}, 1^{2t}, 1^{2u}, 1^{2x}, 1^{2y}, 1^{2z}, 1^{2æ} Hessel,
Borbjerg

40^b, 40^c, 40^e, 40^f, 40^g, 40^h, 40ⁱ, 40^k, 40^l,
41^b, 41^c, 42^b, 43^b, 44^a, 44^b Den Østlige Del,
Borbjerg

2^b, 2^c, 2^g, 2^m, 2ⁿ, 2^o, 2^p, 2^q, 3^c, 3^d, 3^h, 3ⁱ, 3^k,
~~3^h~~, 3^p GL. Hodsager, Hodsager

Gældende matrikulært kortbilag: ✓

Se også REG. NR.:

U D S K R I F T

af

FORHANDLINGS- og KENDELSESPROTOKOL

for

fredningsnævnet for Ringkøbing amtsrådsreds

Den 17. oktober 1968 afsagdes i sagen:

R.A.F. 158/1968

Fredning af Hvidmosen i

Borbjerg og Hodsager sogne
-----

sålydende

K E N D E L S E :

CITERET(OPTAGET) FULDT 1

OFN K AF 4/7 1969

U D S K R I F T

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

=====

År 1969, den 4. juli , afsagde Overfredningsnævnet følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 2000/68 vedrørende Hvidmosen i Borbjerg og Hodsager sogne.

I den af fredningsnævnet for Ringkøbing amtsrådsreds afsagte kendelse hedder det:

Ved skrivelse af 5. april 1968 fremsatte Danmarks Naturfredningsforening begæring om fredning af Hvidmosen, beliggende i Borbjerg og Hodsager sogne.

Som begrundelse for begæringen er i nævnte skrivelse anført:

"Dette område henligger i delvis ubenyttet tilstand og er i vegetationsmæssig henseende en blanding af afgravet tørvemose, der er under tilvoksning, og gammel hedemose med de karakteristiske hedemosearter bl. a. klokkelyng, smalbladet kæruld, tue-kæruld, benbræk, mosepors, hedelyng og forskellige tørvemosarter. På højere liggende partier specielt i den sydlige del af området forekommer en lynghede med nogen spredt nåletræsbevoksning.

I dette varierede terræn finder man, som det fremgår af udtalelsen fra Dansk Ornithologisk Forening, bilag 2, en god bestand af de typiske hedemosefugle. Blandt de vigtigste skal nævnes storspove, tinksmed, dobbelt bekkasin, krikand og urfugl. Det gælder for de fleste af disse arter, at de i de senere år har været i stærk tilbagegang i Jylland, fordi egnede biotoper forsvinder ved opdyrkning. Således er Hvidmosen i dag den eneste mose i den nordlige del af Midtjylland, der rummer en typisk bestand af hedemosefugle. Specielt for urfugle-bestanden er Hvidmosen, som det fremgår af udtalelse fra Vildtbiologisk Station, bilag 3, af allerstørste betydning, idet de danner en naturlig og nødvendig forbindelse mellem urfugle-bestanden ved Kongenshus mod øst og ved Ulborg mod vest. Det må derfor anses for overordentlig vigtigt, at denne sidste større hedemose bevares i sin nuværende tilstand."

Der er af Naturfredningsforeningen nedlagt følgende fredningspåstand:

Området må ikke afvandes.

Eksisterende kanaler må dog oprensnes, men ikke uddybes. Opren-

set materiale skal spredes.

Nu uopdyrkede arealer må ikke opdyrkes.

Eksisterende græsningsarealer må benyttes som hidtid.

Udenfor arealer, der nu er tilplantet, må tilplantning med løv- eller nåletræer ikke finde sted. Selvsåede træer kan fjernes på de påtaleberettigedes foranledning.

Bebyggelse skal ikke være tilladt, ligesom der på arealet ikke må placeres boder, skure, master eller andre skæmmende indretninger.

Oprettelse af campingpladser må ikke finde sted.

Henkastning af affald skal ikke være tilladt.

Terrænformen må ikke ændres ved afgravning eller opfyldning. Fredningen skal dog ikke være til hinder for tørvegravning til eget brug.

På de påtaleberettigedes foranledning kan der træffes foranstaltning til at forny lyngvegetationen, ligesom de påtaleberettigede om fornødent kan foranledige, at vandarealerne holdes åbne af hensyn til svømmefuglebestanden.

Såfremt det skønnes fornødent af hensyn til beskyttelse af fuglelivet, kan naturfredningsrådet fastsætte bestemmelse om en begrænsning af offentlighedens adgang til det fredede område.

Påtaleret tillægges fredningsnævnet for Ringkøbing amtsråds-kreds, Naturfredningsrådet og Danmarks Naturfredningsforening.

Begæringen var vedlagt kort over området, der ønskedes fredet, samt udtalelser fra Dansk Ornithologisk Forening og Vildtbiologisk Station.

I udtalelsen fra Ornithologisk Forening er blandt andet anført, at Hvidmosen igennem mange år har været kendt som et af de bedste steder for ynglende hedemosefugle i Midtjylland, og at mosen

enten er den bedste eller også en af de 2-3 bedste hedemoser i Midtjylland. Videre fremgår det, at der i 1967 er konstateret 4-5 ynglepar af tinksmed, at det kan ventes, at hedehøgen, hvis den igen begynder at yngle i andre dele af Jylland end den allersydligste del, vil indfinde sig i Hvidmosen, at antallet af ynglende storspover i 1967 er vurderet til 4-5 par, at krikand flere gange er set i Hvidmosen i yngletiden, og at det formodes, at den yngler her, samt at der senest i 1966 er hørt 5-8 spillende urfuglehanner i Hvidmosen.

I udtalelsen fra Vildtbiologisk Station hedder det blandt andet:

"I de senere år er en række af de større, jyske moser blevet afvandet og opdyrket, og flere fremragende fuglelokaliteter er forsvundet. I Midtjylland nord for hovedvej A 15 (Ringkøbing-Herning-Silkeborg) er de fleste hedemoser forsvundet, således at Hvidmosen i dag er den eneste mose i dette store område, som stadig rummer den typiske hedemosefuglefauna. Man må særligt fremhæve Hvidmosen som fast yngleplads for storspove, tinksmed, dobbeltbekkasin, krikand og urfugl, hvoraf de fire sidstnævnte har været i stor tilbagegang overalt i landet. Det samme gælder hedehøgen og mosehornuglen, som er truffet ynglende mere uregelmæssigt i Hvidmosen. Mere almindelige arter som gravand, gråand og hættemåge yngler fast i mosen. Mosens fuglefauna er således meget rig og helt enestående for landsdelen.

Ikke mindst for urfuglen spiller Hvidmosen en særlig rolle. Denne art er i de senere år gået stærkt tilbage overalt i landet. Indenfor de sidste 10 år er den således forsvundet fra en række områder omkring Hvidmosen. For bevarelsen af en sidste rest af en oprindelig stor bestand er det derfor af stor betydning, at Hvidmosen sikres for eftertiden. Hvidmosen spiller imidlertid også en væsentlig rolle for de større urfuglebestande mod øst (Karup-Kongenshus) og vest (Ulborg Statsskovdistrikt m.v.). Faren for urfuglens forsvinden fra

disse områder er større, når de biotopmæssigt isoleres fra hinanden, og Hvidmosen spiller derfor en meget vigtig rolle som forbindelsesled mellem nogle af vore vigtigste urfugleterræner. I ornithologisk og vildtbiologisk henseende er Hvidmosen således et meget vigtigt område, og vildtbiologisk station må derfor anbefale, at området bevares uændret i det nuværende omfang."

Fredningsforslaget er blevet bekendtgjort den 26. april 1968, og lodsejere og andre interesserede har fået tilsendt genpart af forslaget og af de fornævnte bilag.

Fredningsforslaget omfatter følgende ejere og matr. nr., helt eller delvis:

lb.nr.	Ejer	Matr.nr.	Areal
1.	Johs. Hoffmann og Tage Egon Pors, begge Vinderup,	2n Gl.Hodsager,Hodsager sogn	14,2 ha
2.	Peder Olesen Kjærgaard, Brogaard, Hodsager pr. Holstebro,	2b,2m,) 2 <u>o</u> ,2q)	" " " " 9,0 "
3.	Poul Daniel Jepsen, Holbergsvej 1, Holstebro, og Jens Kjærgaard Jepsens arvinger ved Peder Brogaard Jepsen, Hesel, Skave pr. Holstebro,	3k " " "	3,0 "
4.	Marius Frølund Damgaard, Gørtlervej 2-4, København NV,	1c,læ,lab,) lau,lap,) lax,lay)	Hesselå, Borbjerg sogn 27,9 "
5.	Jørgen Jensen,Sandholmvej 2, Allerød, Jens Chr.Christensen, og Nørrevold, Varde,og C.C.Christensen, Varde,	1a1,lam,) lat,lar) 41b,41c,) 42b,43b,) 44a)	" " " " 32,6 "
6.	Kaj Lindboe Larsen, Asnæs,	44b 2c	" " " " 4,0 "
		Gl.Hodsager,Hodsager "	

lb.nr.	Ejer	Matr.nr.	Areal
7.	Niels Chr.Poulsen, Mads Bjerresvej 5, Holstebro,	40e,4of, } 40g,4oh, } 40l,4oi)	Østre Del, Borbjerg sogn 18,2 ha
8.	Chr.Pedersen, "Ud- holm", Hodsager pr. Holstebro,	lan,las, } lak,laz, } læ,lai, } lah,lao, } lag,laf) og 3d,3c,3p, } 3h,3n)	Hesselå, " " 48,8 " Gl.Hodsager,Hodsager "
9.	Niels Chr.Ebbesen Nielsen, Hodsager pr. Holstebro,	40b,40c } lac } 2g.3i,2p }	Østre Del, Borbjerg sogn 20,5 " Hessela, " " Gl.Hodsager,Hodsager "
10.	P. Væggemose, Hods- ager pr. Holstebro,	40k } lz }	Østre Del, Borbjerg sogn 12,2 " Hessela, " "

ialt 190,4 ha

Efter behørig indkaldelse afholdtes den 10. juni 1968 møde med de interesserede. Samtlige lodsejere var mødt eller repræsenteret, og endvidere var mødt repræsentanter for Danmarks Naturfredningsforening, Vildtbiologisk Station, fredningsplanudvalget for Ribe og Ringkøbing amter, Ringkøbing amt og Borbjerg kommune.

Derudover var der mødt repræsentanter for Landvindingsudvalget og Hedeselskabet.

Naturfredningsforeningen og Vildtbiologisk Station anbefalede fredningen under påberåbelse af de ovenfor refererede udtalelser og fastholdt fredningens betydning for stedets fauna.

Fredningsplanudvalget anbefalede ligeledes fredningens gennemførelse.

Naturfredningsrådet, der ikke gav møde, men har haft sagen til gennemsyn, har den 22. maj 1968 afgivet sålydende udtalelse:

"Naturfredningsrådet har for nylig haft lejlighed til at besigtige den sydlige del af Hvidmose, hvorom Danmarks Naturfredningsforening har fremsendt fredningspåstand.

Der er ikke tvivl om, at et så stort udyrket moseareal, såfremt

det blev fredet, ville have stor betydning for bevarelsen af en række fugle, specielt arter der er knyttet til de forsvindende hedemoser.

I botanisk henseende rummer mosen de typiske hedemosearter, men næppe planter, som ikke findes mange andre steder. Området er imidlertid meget stort og kan muligvis huse sjældnere arter, såfremt det undersøges grundigere. Vegetationen er i høj grad forstyrret ved tørvegravning. Dette giver sikkert gode kår for mange af fuglene, men bevirker, at mosen ikke har større interesse som objekt for vegetationsforskningen."

Bortset fra Johs. Hoffmann og Tage Pors (løbe nr. 1) protesterede samtlige lodsejere principalt mod fredning, subsidiært påstod de sig tilkendt erstatning.

Hedeselskabet og landvindingsudvalget oplyste, at der siden 1959 havde verseret en afvandingssag med et interesseområde på ca. 205 ha, hvoraf største delen ligger inden for det af fredningsforslaget omfattede område og resten i alt væsentligt nord herfor. Meddelelse om sagen har været tilsendt fredningsmyndighederne i 1960 og 1966, og da der ingen protester er kommet, er sagen gjort færdig, således at en godkendelse med finansiering efter landvindingsloven vil kunne ske i finansåret 1968/69.

Hedeselskabet har anslået de samlede udgifter til afvanding og kultivering til ca. 650.000,- kr. eller ca. 3.200,- kr. pr. ha og har også henset hertil stærkt anbefalet, at landvindingssagen fremmes.

De fra lodsejerside fremsatte indsigelser går i det væsentlige ud på, at de trænger hårdt til tillægsjord, og at de er forblevet ved deres ejendomme eller har købt dem i håb om en snarlig igangsætning af afvandingen. De har videre peget på, at det omhandlede areal danner et kuldecentrum med meget uheldige virkninger på allerede op-

dyrkede arealer. De har derhos gjort gældende, at fredningssagen ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt er helt urimeligt begrundet, idet sikring af området til yngleplads for 4-5 par tinksmed og 4-5 par storspover samt formodninger om ynglende krikænder og urfugle og forventninger om, at hedehøgen vil indfinde sig igen, står i åbenbart misforhold til omdannelsen af mosen til landbrugsland for en lav pris. Derudover er påpeget, at samtlige de lodsejere, der ligger indenfor afvandingens interessekurve, må have krav på erstatning på lige fod med de lodsejere, der er omfattet af fredningsforslaget.

Der er under sagen fremsat følgende af Foreningen af jyske Landboforeninger efter expropriationsprincipper på grundlag af en arealværdi efter opdyrkningen på 10.000 kr. pr. ha med fradrag af nuværende værdi 500,- kr. pr. ha og ejerbidrag til opdyrkning 1.600,- kr. samt henset til ulemper varierende efter ejendommenes bygnings- og maskinkapacitet m. v. opgjorte erstatningskrav:

Løbe nr.

1. Johs.Hoffmann og T.E.Pors:

For arealer under landvindingsprojektet (ca. 4,85 ha): ..... 38.300,- kr.

For arealer uden for landvindingsprojektet, men under fredningen (ca. 9,35 ha): ..... 18.700,- "

For samtlige ulemper til dækning af driftstab udover, hvad arealerstatningen betinger .... 14.500,- " 71.500,- kr.

2. Peder Olesen Kjærgaard:

For arealer under landvindingsprojektet, (ca. 16,4 ha, hvoraf ca. 2,5 ha henligger som vedvarende græsarealer): ..... 124.800,- kr.

For omliggende arealer, der forbedres ved afvandingen, (3,0 ha) 16.200,- "

For arealer uden for landvindingsprojektet, men i fredningsområdet, såfremt det tillades benyttet som hidtil (ca. 1,7 ha) 1.700,- "

For samtlige ulemper til dækning af driftstab udover, hvad arealerstatningen betinger, ialt 82.000,- " 224.700,- "
transport 296.200,- kr.

Løbe nr. - 8 - transport 296.200,- kr.

3. Poul D. Jeppesen og Jens Kjør-
gaard Jeppesens arvinger:
For arealer under landvindings-
projektet (3.0327 ha) ..... 24.000,- kr.
For samtlige ulemper til dæk-
ning af driftstab udover, hvad
arealerstatningen betinger .... 12.100,- " 36.100,- kr.
4. Marius Frølund Damgaard:
For arealer under landvindings-
projektet (21,4 ha): ..... 169.000,- kr.
For arealer uden for landvin-
dingsprojektet, men under fred-
ningsområdet (6,5 ha): ..... 6.500,- "
For samtlige ulemper til dækning
af driftstab udover, hvad areal-
erstatningen betinger, ialt ... 63.500,- " 239.000,- "
5. Jørgen Jensen, Jens Chr. Chri-
stensen og C.C.Christensen:
For arealer under landvindings-
projektet (ca. 22,1 ha): ..... 174.600,- kr.
For arealer uden for landvin-
dingsprojektet, men under fred-
ningsområdet, såfremt det tilla-
des benyttet som hidtil (ca.
10,5 ha): ..... 10.500,- "
For samtlige ulemper til dæk-
ning af driftstab udover, hvad
arealerstatningen betinger, ialt 66.300,- " 251.400,- "
6. Kaj Lindboe Larsen:
For arealer under landvindings-
projektet (3,8 ha): ..... 30.000,- kr.
For omliggende arealer, der for-
bedres ved afvandingen (1,5 ha): 8.100,- "
For arealer uden for landvin-
dingsprojektet, såfremt det til-
lades benyttet som hidtil (1,4
ha): ..... 1.400,- "
For samtlige ulemper til dækning
af driftstab udover, hvad areal-
erstatningen betinger, ialt .... 15.900,- " 55.400,- "
- Transport 878.100,- kr.

Transport 878.100,-

Løbe nr.

7. Niels Chr. Poulsen:

For arealer under landvindingsprojektet (ca. 14,3 ha): ..... 113.000,- kr.

For arealer uden for landvindingsprojektet, men under fredningen, såfremt arealet kan benyttes som hidtil (ca. 1,3 ha): ..... 1.300,- "

For samtlige ulemper til dækning af driftstab udover, hvad arealerstatningen betinger .... 42.900,- " 157.200,- "

8. Chr. Nygaard Pedersen:

For arealer under landvindingsprojektet (ca. 54,7 ha): ..... 417.800,- kr.

For arealer uden for landvindingsprojektet (2,5 ha) ..... 2.500,- "

For samtlige ulemper til dækning af driftstab udover, hvad arealerstatningen betinger, ialt ... 269.000,- " 689.300,- "

9. Niels Chr. Ebbesen Nielsen:

For arealer under landvindingsprojektet (ca. 19,9 ha): ..... 151.500,- kr.

For arealer uden for landvindingsprojektet, men under fredningen, såfremt arealerne tillades benyttet som hidtil (ca. 3,1 ha): ..... 3.100,- "

For samtlige ulemper til dækning af driftstab udover, hvad arealerstatningen betinger .... 99.500,- " 254.100,- "

10. Peder M. Væggemose:

For arealer under landvindingsprojektet (ca. 14,2 ha) ..... 100.800,- kr.

For samtlige ulemper til dækning af driftstab udover, hvad arealerstatningen betinger 56.800,- " 157.600,- "

Ialt 2.136.300,- kr

Derudover har lodsejerne påstået sig tilkendt hver 200,- kr. for omkostninger til sagkyndig bistand til opgørelse af erstatningskravene samt forbeholdt sig at fremsætte yderligere erstatningskrav til dækning af projekteringsomkostninger og for forsinkelse af landvindings sagen.

Følgende ejere af arealer under landvindingsprojektet, men uden for fredningsområdet har derhos for skønsmæssigt anslåede meromkostninger ved afvanding i forhold til det nu foreliggende projekt påstået sig tilkendt følgende erstatningskrav:

- a. Oluf Jensen, Hogager pr. Holstebro, for 0,4 ha af matr. nr. 14d ..... 1.920,- kr
- b. Bertel Nørgaard Nielsen, Hogager pr. Holstebro, for ca. 3,8 ha af 14e ..... 18.200,- "
- c. Kamilla H. Madsen, Hogager pr. Holstebro, for 3,4 ha af 45a, 36a, og 14o ..... 16.300,- "
- d. Harry Nørgaard Nielsen, Hogager pr. Holstebro, for 0,25 ha af 14n ..... 1.200,- "
- e. Vagn Vestergaard, Hogager pr. Holstebro, for ca. 1,3 ha af 16a ..... 6.240,- "
- f. Kristen Østergaard, Hogager pr. Holstebro, for ca. 2,8 ha af 14c, 37b og 49f ..... 13.400,- "
- g. Chr. E. Kirkeby, Hogager pr. Holstebro, for ca. 2,0 ha af 1a ..... 9.600,- "
- h. Kr. Holst Nielsen og Niels Kr. Mikkelsen, begge Vinderup, for ca. 1,3 ha af 49a og 49b ..... 6.240,- "
- j. Svend Aage Madsen, Skave pr. Holstebro, for ca. 3,1 ha af 1 bn ..... 14.880,- "
- k. Fru Karen Pejerskov, Struervej 69, Holstebro, for ca. 7,1 ha af 1r ..... 34.000,- "
- l. Frede Christoffer Have, Borbjerggaard pr. Holstebro, for ca. 1,1 ha af 36c ..... 5.300,- "
- m. Hans Damgaard, Borbjerg, Holstebro, for ca. 1,5 ha af 45b ..... 7.200,- "
- n. Ole Nielsen og Mads Ægidius Kristensen, begge Hogager pr. Holstebro, for ca. 3,3 ha af 1 be ..... 15.840,- "

hvorhos de hver for sig har påstået sig tilkendt 100,- kr. for sagkyndig bistand samt taget samme forbehold som de af fredningssagen omfattede lodsejere.

Der er ikke fra panthavernes side rejst krav om andel i eventuel erstatning.

Foreløbig bemærkes, at nævnet er enig i at udtale, at det omhandlede område ikke på grund af dets skønhed, beliggenhed eller ejendommelighed kan siges at have væsentlig betydning for almenheden.

Som sagen iøvrigt foreligger oplyst, må nævnet vel mene, at det omhandlede område kan have nogen betydning for bevarelse af hede-fuglearter i tilbagegang, men finder dog ikke, at de naturvidenskabelige hensyn i det foreliggende tilfælde har en sådan vægt over for de i området værende afvandingsinteresser, at de alene kan begrunde en fredning af området.

Den fremsatte begæring om fredning vil derfor ikke være at tage til følge.

Der findes ikke tilstrækkelig anledning til at tillægge nogen lodsejer erstatning for omkostninger.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Danmarks Naturfredningsforening fremsatte begæring om fredning af et område af Hvidmosen i Borbjerg og Hodsager sogne bør ikke tages til følge.

Møller Nielsen

Ole Kristensen

Peder Lauridsen

Anders Kjelsmark, Skave.

cfr. *A/3*

/P.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

FREDNINGSNÆVNET FOR RINGKØBING AMTSRÅDSKREDS.

Møller Nielsen

Sagen er indbragt for Overfredningsnævnet af Danmarks Naturfredningsforening, der har påstået fredningen gennemført efter påstanden for fredningsnævnet.

Overfredningsnævnet har den 17. marts 1969 besigtiget mosen og forhandlet med repræsentanter for naturfredningsforeningen, lodsejerne, Statens Landvindingsudvalg, Det danske Hedeselskab, kommunerne, fredningsnævnet, fredningsplanudvalget m. fl. .

De fremmødte udtalte sig i overensstemmelse med det tidligere for fredningsnævnet fremsatte. For lodsejerne anførte konsulent Verner Hansen, Foreningen af Jydske Landboforeninger, at lodsejerne i tilfælde af stadfæstelse af fredningsnævnets kendelse forbeholdt sig at rejse krav om erstatning for forsinkelse i henhold til naturfredningslovens § 10, stk. 1. Endvidere nedlagdes påstand på tilkendelse af sagsomkostninger. Statens Landvindingsudvalgs repræsentanter oplyste, at der siden oktober 1968 ikke har været givet bevilling til gennemførelse af landvindingssager.

Overfredningsnævnet finder efter det oplyste ikke, at området har en sådan betydning, at der er tilstrækkelig grund til for en betydelig udgift at gennemføre en fredning, hvorved bemærkes, at der i en længere årrække har været arbejdet med en afvandingssag for området, uden at der tidligere fra fredningsside har været taget skridt til at hindre en sådan sags gennemførelse. Overfredningsnævnets beslutning meddeltes lodsejerne i skrivelse af 19. marts 1969.

I skrivelse af 22. april 1969 har De jydske landbo- og husmandsforeningers rådgivende udvalg vedrørende ekspropriation m.v. herefter på lodsejernes vegne fremsat krav om erstatning for tab ved forsinkelse af den planlagte afvanding af Hvidmosen som følge af den rejste fredningssag. Kravet er 78.448 kr. + rente fra den 17. ok-

tober 1968 - hvilket beløb angives at dække de landbrugsmæssige tab i et år (april 1968-1969) - samt til dækning af sagsomkostninger 3.300 kr. Udvalget har oplyst, at den ydede bistand under fredningssagen ikke dækkes af lodsejernes medlemskontingent til de nævnte foreninger.

Endvidere forbeholder lodsejerne sig krav på erstatning for senere tab som følge af, at afvandingen af bevillingsmæssige årsager ikke kan indledes i sommeren 1969, samt for eventuelt tab ved mulige ændringer i lovgivning eller praksis vedrørende landvindingssager. Endelig forbeholder man sig krav på erstatning som følge af eventuelle prisstigninger i forhold til hedeselskabets hidtidige overslag.

Efter Overfredningsnævnets opfattelse kan der ikke ydes erstatning i henhold til naturfredningsloven for tab som følge af ændring i lovgivning eller praksis vedrørende offentlig støtte til gennemførelse af afvandingssager, hvorfor de af lodsejerne forbeholdte erstatningskrav må afvises. Ej heller findes der, da afvandingprojektets iværksættelse ikke var påbegyndt og kun kunne forventes gennemført ved ydelse af offentlig støtte, grundlag for at erstatte tab som følge af forsinkelse i tiden mellem den 26. april 1968, hvor lodsejerne fik meddelelse om fredningssagens rejsning, og den 19. marts 1969, hvor de fik endelig meddelelse om fredningens opgivelse.

Den nedlagte påstand om sagsomkostninger findes efter omstændighederne at burde imødekommes.

T h i b e s t e m m e s:

Den af fredningsnævnet for Ringkøbing amtsrådskreds den 17. oktober 1968 afsagte kendelse stadfæstes. Den fremsatte påstand om erstatning for forsinkelse i henhold til naturfredningslovens § 10,

stk. 1, tages ikke til følge.

Der tillægges De jydske landbo- og husmandsforeningers rådgivende udvalg vedrørende ekspropriation m.v., Sct. Clemenstorv 6, 8000 Århus C., til dækning af omkostninger 3.300 kr., hvoraf statskassen afholder 3/4, medens 1/4 afholdes af Ringkøbing amtsfond og købstæderne i Ringkøbing amt efter det senest offentliggjorte folketal.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

B. Andersen
B. Andersen

kh.